

SODELOVANJE ŽENSK V GOSPODARSTVU

Položaj ženske in njeno enakopravnost v naši državi, v socialistični družbi, presojujamo vedno v celoti — tako na področju družbeno političnega življenja, v gospodarstvu, na področju izobraževanja kakor v družinskih, zakonskih, imovinskih in drugih odnosih. Naša zakonodaja je uredila položaj ženske v vseh življenjskih oblikah najprogresivneje in dosledno. Glede aktivnosti žensk v družbeno političnem, ekonomskem, kulturno prosvetnem življenju zaznamujemo velike rezultate, čeprav moramo ugotoviti, da uveljavitev žensk še ni v sorazmerju z njihovim dejanskim aktivnim sodelovanjem (na primer število žensk odbornic). Široko in dosledno je izvedena zaščita žensk na delu, posebno zaposlene matere, čeprav še ni rešen problem širšega odpiranja otroških ustanov, posebno za otroke žensk v delovnem razmerju, kakor tudi ne vrsta problemov, ki so povezani s pospeševanjem napredka gospodinjstva družine, čemur naj predvsem služijo stanovanjske skupnosti.

Njeno sodelovanje v gospodarskem življenju je vsekakor izrednega pomena za določitev položaja ženske in za proces ustvaritve njene popolne enakopravnosti. Tudi tu — pri sodelovanju žensk v gospodarskem življenju in prodoru v vse gospodarske veje (pod ugodnimi pogoji enake plače za enako delo in ob drugih zaščitnih ukrepih) — zaznamujemo velike rezultate. Lahko jih izmerimo predvsem po stalnem porastu zaposlenosti žensk v vseh letih socialistične graditve.

V odnosu na vse zaposlene je skupno zaposlenih žensk 25,2%, medtem ko je bil še pred nekaj leti ta odstotek znatno nižji. Razpored žensk, ki aktivno sodelujejo v gospodarskem in družbenem življenju kot delavke ali uslužbenke, kaže v vseh vejah pozitivne težnje. Skupni odstotek v industriji zaposlenih žensk (kakor je razvidno iz priložene tabele) je relativno visok, posebno v primerjavi s prejšnjimi leti — 25,2%. Če jih je v nekaterih vejah majhen odstotek, je to razumljivo, ker vse veje tudi niso primerne za delo žensk in nimajo tako širokega razpona delovnih mest, na katerih bi lahko ženske sodelovale, ne da bi to bilo tudi škodljivo za funkcije njihovega organizma. V vejah in vrstah dejavnosti pa, ki so za ženske najprimernejše, pa je odstotek žensk izredno visok in ne gre samo za tekstilno in druge veje, kjer dosežejo več kakor polovico vseh delavcev, temveč tudi za druga področja, na primer kulturno prosvetno (55,6%). To izpričuje, da ne gre več samo za manualno žensko delovno silo, temveč tudi za strokovna in boljše plačana mesta.

Slika pa se vendarle spremeni, ko proučujemo razmerje med kvalificiranimi in nekvalificiranimi v posameznih vejah in pred njo ne smemo zapirati oči. Odstotek kvalificiranih žensk v gospodarstvu namreč še ni zadovoljiv. Vzemimo, da je naravno, da jih je v tekstilni industriji največ. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da je to industrija, v kateri je, ali se vsaj tako misli, največ poslov, ki jih je mogoče preprosto, lahko in naglo obvladati, kljub temu je kategorija manj kvalificiranih največja. Tudi v drugih vejah je odstotek kvalificiranih sorazmerno majhen, posebno v razmerju do moških.

Zaradi zglada navajamo nekaj vej, v katerih je znaten odstotek zaposlenih žensk: v elektroindustriji je žensk 37,3% vseh zaposlenih. Od vseh zaposlenih žensk v tej veji pa je samo 0,5% visokokvalificiranih, 5,6% kvalificiranih, največje pa je število priučenih (54,4%) in nekvalificiranih (48,1%). Naj to niti ni najboljši zgled. Vzemimo, da ženske v tej veji tudi niso mogle tako naglo zavzeti kvalificirana mesta. Navedimo ugodnejšega: tobačno industrijo, v kateri je od vseh zaposlenih — 55,5% žensk. Od vseh zaposlenih žensk v tobačni industriji pa je 21,7% kvalificiranih, 55,7% priučenih, 19,6% nekvalificiranih, a samo 0,1% visokokvalificiranih. Domnevajmo, da ni niti narava vseh poslov v tej veji ugodna za ženske. Toda število kvalificiranih moških je redno večje v vseh vejah, v katerih predstavljajo ženske celo večji odstotek zaposlenih. Za to je najočitnejši zgled tekstilna industrija, kjer predstavljajo ženske 65% vseh delavcev. Od števila zaposlenih žensk v tekstilni industriji je kvalificiranih 59,9%, kvalificiranih moških pa 40,0%, čeprav je odstotek moških v tekstilni industriji znatno manjši.

Razumljivo je, da kaže vse to tudi splošno neugodno kvalifikacijsko strukturo mnogih vej, toda odstotek nekvalificiranih žensk, celo v »tipično ženskih« vejah, kaže na potrebo stalnejšega in sistematičnejšega izobraževanja žensk v gospodarstvu. Tudi razpored naraščaja in odstotek učenk v gospodarstvu v razmerju do učencev ni po neki nedavno sestavljeni statistiki zadovoljiv. Prodor ženske mladine v mnoge veje

je namreč precej velik, število tistih, ki se kvalificirajo, pa ni zadovoljivo in ne zagotavlja stalnega in hitrejšega porasta kvalificiranih žensk.

To pa je eden izmed pomembnih pogojev učinkovite ustvaritve enakopravnosti, načela enake plače za enako delo, moramo pa ga imeti in reševati kot splošno družbeno in gospodarsko vprašanje.

M. M.

NEKAJ PODATKOV O ZAPOSLENOSTI ŽENSK

Odstotek žena v številu vseh zaposlenih v raznih vejah

Skupaj	25.2
Industrija	25.2
Kmetijstvo	19.8
Gozdarstvo	11.6
Gradbeništvo	6.8
Promet	10.1
Trgovina	34.4
Obrt	18.1
Komunalna dejavnost	18.3
Kulturno-prosvetna	55.6
Organi drž. oblasti	28.4
Družbene organizacije	31.5

Da bi bila slika popolnejša, bomo navedli tudi odstotek zaposlenih žensk v številu vsega zaposlenega osebja v posameznih vejah industrije. Ta je takle:

Elektroindustrija	37.3
Kemična industrija	29.0
Industrija papirja	36.9
Tekstilna industrija	63.0
Zivilska industrija	34.0
Tobačna industrija	53.3

Zanimivo bo pogledati odstotek začasno nezaposlenih žensk v primerjavi s skupnim stanjem na tem področju. Delež žensk med tistimi, ki prvič iščejo zaposlitev, znaša 67,5%, med osebami, ki so že prej bile v delovnem razmerju, pa so sedaj začasno brez zaposlitve, pa 42,1%. Med skupno po biroju za posredovanje dela zaposlenimi osebami pa je žensk 23,5%. Če te podatke primerjamo z odstotkom zaposlenih žensk v vseh vejah, vidimo, da ženska lažje zgubi zaposlitev, teže pa jo dobi.

Pripomba: Vsi ti podatki so bili zbrani z opravljenim popisom z dne 30. septembra 1956. Vir podatkov: Zvezni zavod za statistiko.

Odstotek zaposlenih žensk v primerjavi s skupno zaposlenimi uslužbenci v ustanovah in uradih:

FLRJ	46.0
Srbija	44.4
Ožja Srbija	44.3
Vojvodina	49.7
Kosmet	28.0
Slovenija	56.9
Bosna in Hercegovina	40.2
Makedonija	36.2
Črna gora	32.9
Hrvatska	50.3

Navedli bomo še to, da je okraj Trbovlje na prvem mestu glede odstotka zaposlenih žensk v svojstvu uslužbencev v vseh ustanovah in uradih — 63,3%. Na zadnjem mestu je okraj Gnjilane v Kosmetu s 23,0%.

Pripomba: Podatke smo vzeli iz popisa uslužbencev v ustanovah in uradih, ki ga je opravil Zvezni zavod za statistiko.